

Những khó khăn này đã dẫn đến một cuộc khủng hoảng trong công nghiệp chế tạo và các nhà kinh doanh đã bắt đầu rút lui.

Ngay khi thời bất lực, ngay khi già thì kiệt sức, và giới hành chính thiêu sáng kiến chế biến hành dân là chính. Trung Quốc, một siêu cường ? Trước tiên, nó cần phải trở thành cái đã, nhà văn nổi tiếng Xue Xinran nói vậy.

Liệu Trung Quốc (TQ) có thay thế để a và siêu cường thế giới của Hoa Kỳ được không? Liệu TQ có thể có sự sẵn sàng trong thế giới được không? Gần mười năm nay, trên những chuyến đi giới thiệu sách của mình khắp thế giới, đây là một đề tài tôi luôn luôn chạm đến bất cứ chỗ nào.

Tôi thông cảm vì sao người ta hỏi tôi. Tôi tên là Xinran, sinh ra tại Bắc Kinh năm 1958. Hiện nay tôi vừa là xướng ngôn viên Anh-Hoa vừa là nhà văn, và tôi sống ở London kể từ năm 1997, nơi mà tôi bắt đầu sự nghiệp báo nghiệp quét dọn. Mặc dù chân tôi đứng còng trong hai nền văn hóa, những mối liên lạc giữa tôi với những nỗi lo sợ của người phương Tây rằng quy định đang chuyển đổi một cách không ngừng và phương Đông là chính đáng hay không, tôi vẫn lúng túng khi tìm cách trả lời.

Trung Hoa là một con số đang ngủ, Napoléon đã có lời tiên đoán báo. “Cố để cho nó ngủ yên, vì khi nó thức dậy nó sẽ làm rung chuyển thế giới”.

Con số thức dậy rồi và đang rung lên

Gần hai thập kỷ sau, con số này không ngừng tăng mà còn đang tăng lên. Các công ty nước ngoài tại châu Á, hãng xe tại châu Phi, và thậm chí cả làng mode tại Ý và những con phố tại Pháp cũng bị các doanh nhân khôn ngoan của TQ chiếm giữ. Tăng trưởng kinh tế có lẽ đã khiến tôi tại các nước ném vào trung tâm của cuộc khủng hoảng nhân quyền trên thế giới, nhưng TQ vẫn là nước sản xuất hàng hóa ít ỏi kém và là chủ nhân của Mỹ, khi nó bắt đầu nghiên cứu chính sách tại Washington gần đây đã tiên đoán rằng Nguyên (yuan) có thể giành lấy đồng của đồng đôla như là một trở ngại chính của thế giới trong vòng 10 năm tới.

Trong khu tôi tại London hiện nay, một loạt trang còn đưa ra các bài học tiếng Quan thoại cho trẻ em từ 3 tuổi.

Trước đây, khoảng năm 2008, báo Daily Telegraph đã từng thu thập về các “phụ huynh thành phố” lũ lượt đi mua các chiếc ghế trẻ biết nói tiếng Quan thoại nhằm “đưa trẻ cho trẻ nghe lại con cái”. Nhìn vào đâu, hình như bên cũng tiên cảm sẽ khủng khiếp của TQ là tất yếu. Nhưng có đúng vậy không?

Ít ra có một năm hai lần, tôi trở về TQ để gặp gỡ những người bạn của mình và quê hương khi đi đang thay đổi từng phút từng giờ. Là một nhà văn, tôi cũng đang đào xới những gì thức ăn đi ra đời sau những siêu thị đồ sộ, những ý tưởng lơ lửng trên giao dịch của Thế giới kinh doanh Luân đôn, cũng như thăm viếng các vùng quê, nơi cuộc sống thay đổi hơn bao giờ hết.

Đồng đúc hơn năm 1997 rất nhiều

Chuyến đi TQ gần đây nhất của tôi đi ra trong tháng Chín. Bắt đầu bằng 10 ngày bận rộn kinh khủng tại Bắc Kinh nơi mà chúng tôi, trong vai trò tư vấn cho Tập đoàn Xuất bản TQ (China Publishing Group), đang tham dự Hội chợ Sách quốc tế (International Book Fair). Trước đó tôi đã đi Nam Kinh để nghiên cứu tài liệu cho cuốn sách mới của mình về hậu quả của chính sách một-con của TQ, qua cái nhìn của thế hệ trẻ nhất.

Rồi chúng tôi đi Thành phố Hồ Chí Minh, nơi mà có hai vợ chồng tôi đưa đến thuyết trình tại Đại học Fudan [Phúc Đán]. Phấn nộn thời gian của chúng tôi đã bị tiêu phí trên đường đi, và lúc đó chúng tôi rất tức giận ao ước ra khỏi dòng xe cộ nơi đuôi nhau và những con phố đông đúc, tất cả đều chìm

Đôi khi mất cả hàng chục năm để xây dựng nhà cửa trên các đảo nhỏ, trong đó có hơn 16 triệu người dân.

Một ngày tôi đến thăm một ngôi làng ở Tô Châu, “đây có thể là quê hương và cũng là quê hương của tôi và vài triệu người khác ở đây. Không xe hơi, không du khách”.

Trước khi rời quê hương để sang Anh Quốc vào năm 1997, tôi nghĩ tôi chỉ mất một giờ để đi xe hơi trên đường đến quê hương này. Lúc này chúng tôi phải mất đến 5 giờ và sau mất cả tuần để ăn trưa và về, người tài xế của chúng tôi cũng phải ra đi ngay – “nếu không, quý vị sẽ không trả tiền cho tôi”. Tôi nghĩ họ không phải là người tốt, họ chỉ theo tiêu chuẩn của người Tây”. (Người TQ ăn tiền để làm việc). Khi chúng tôi đến ngôi nhà của ông và bắt đầu nhập vào đoàn xe cộ bỏ lúc nhúc, tất cả đều giành nhau để vào đường cao tốc (đài phát thanh sáng đã đưa tin về xe hơi tại TQ và giá lên tới 100 triệu đồng cho chiếc, chỉ một giờ sau còn 285 triệu đồng cho chiếc của tôi), nhân viên này tôi hỏi họ chuyển việc gì người tài xế. Xem thử anh ta có biết gì liên quan tình hình của nước Trung Hoa hiện đại và liệu nó sẽ đi đâu và về đâu?

Trước ngoài 30, anh tài đã được làm cha và trước đó anh học lái xe trong quân đội. Nhiệm vụ thanh niên vùng quê cũng giúp anh vào quân đội, vì đây là công việc có được một cuộc sống tốt đẹp hơn cha mẹ và ông bà của họ, nhưng người đã lên vùng quê nghèo khổ học có vào sống ở thành thị thì cũng chỉ làm lao động chân tay ở tận đáy xã hội.

Tuy nhiên, mặc dù còn lâu anh ta mới có thể có được một ngôi nhà ở trong xã hội, nhưng cũng chỉ cần anh đang sống một cuộc đời mới mẻ, thì anh nói: “Tài xế không có công việc để làm thì anh sẽ làm các lãnh đạo chính trị và các bí thư tỉnh, nhưng chúng tôi cũng cần tiền như mọi người khác. Tất cả mọi người chỉ có thể dựa vào con và vì thế chúng tôi muốn đáp ứng cho con mình những gì tốt đẹp nhất”.

“Tôi nghĩ mọi người không mất mấy năm trong danh sách chờ đợi để được nhập quốc tịch trên 10 nghìn Nhân dân tệ (tức 1.600 Mỹ kim) một năm. Cháu sẽ vào học tại trường và tôi cũng phải trả tiền cho cháu [khoảng 5.000 Mỹ kim] gọi là ‘phí nhập học’ (entrance donation), một món quà bắt buộc phải đóng góp cho một trường rất trung bình”.

Khi tôi hỏi bao lâu anh mới gặp con gái mình, anh cho biết, “Không ai có thể giúp gia đình, mọi người chỉ cần biết kiếm tiền để lo cho con cái. Tôi chỉ mong mọi người hãy sống cho cá nhân mình”.

Tài xế chọt đũa

Chàng người nhiên chi: Anh cho tôi biết thế nào thế anh làm việc mỗi ngày 15 giờ và nhieu tài xế taxi Thế nào Hoi làm 18 tiếng mỗi ngày không nghỉ ngơi. “Nhieu tài xế tôi quen đã chọt vì nghỉ ngơi trên tay lái. Thế thế nào mà?”

Tôi đã gặp những nhân viên phục vụ tại các khách sạn Thế nào Hoi và Bắc Kinh, hầu hết đều trong lứa tuổi ngoài 20 một chút, hầu cho tôi biết họ sẽ vui vẻ làm trên 12 tiếng một ngày, bảy ngày một tuần, không cần nghỉ lễ, nếu có thể kiếm thêm một ít tiền phụ trợ. TQ đã trở thành một cỗ máy tạo ra của cải và công việc, những líu đời của công nhân kĩ thuật này có thể là một quốc gia một ngày nào đó sẽ lãnh đạo thế giới không?

Và thế họ do chính sách một-con-số sinh thì sao? Nhieu thanh thiếu niên từ 40 đô thị lớn nhất đang sống trong thế giới ba-màn-mô (truyền hình, máy vi tính và điện thoại di động), mức hàng hóa toàn cầu, đi đây đi đó bằng vé hàng không, và mua nhà sắm xe cho một hay hai năm du học ở nước ngoài.

Đôi với giới trẻ “siêu giàu” (superrich) này, giá cả không thành vấn đề đối với họ, có thể thậm chí bay đi bay về Hàng Không chỉ để mua sắm mới trong một ngày.

Thế thế khó quan niệm mới họ có thể trở thành thế họ doanh gia tiếp theo của TQ, khi, khác với cha mẹ và ông bà họ, nhieu em họ bao giờ được nhìn thấy nức và chỉ biết qua loa cách tiếp cận công việc của mình.

Mức dù giới trẻ này có thể được đào tạo trong những trường tốt nhất, những nhieu nhà phê bình cho rằng họ thế giáo dục TQ – quá tốt nhưng thi cử và học thuộc lòng – chỉ bóp nghẹt chứ không thể khuyến khích óc sáng tạo.

Thế thế vậy, khi thi vào các trường đại học TQ hiện nay, còn gọi là “gaokao” [cao khảo], có ngu ngốc gì cả một kỳ thi tuyển quan trọng để tiếp tục đời sống xã hội, và theo Jiang Xueqin [Giang Tuyết Cẩm], một nhà quản trị học đường (school administrator) được đào tạo ở Đại học Yale hiện làm việc tại Bắc Kinh, lo ngại thi cử này dành cho “kỹ thuật, khả năng phân tích và lý luận cao; những không đòi hỏi óc tưởng tượng và tham vọng chính trị vĩ đại thế m quyn”.

Vì sao Trung Quốc sẽ không chinh phục được thế giới

Tác Giả: Xue Xinran (Trần Ngọc Cầm dịch)

Chúa Nhật, 16 Tháng 10 Năm 2011 13:32

TQ có thể được coi là có khả năng bất chấp tài tình, nhưng óc sáng chế của TQ thì nghèo nàn – TQ có tài làm hàng nhái của bất cứ sản phẩm nào do phương Tây sản xuất, khả năng này được chứng minh bằng việc phát hiện gần đây 22 cửa hàng bán sản phẩm Apple giả hiên tại Côn Minh, thành phố Vân Nam. Cách vận hành của những cửa hàng này có sự thuyết phục đến nỗi ngay cả nhân viên cửa hàng cũng lầm tưởng rằng mình đang làm việc cho hãng Apple.

Trong một cách nào đó, có thể gọi khả năng này là thiên tài. Nhưng là một thiên tài lầm lạc.

Nếu TQ muốn khuyến khích các công nghiệp sáng tạo (creative industries) như TQ đã và đang khuyến khích các ngành chế tạo (manufacturing), TQ cần phải mở một tâm ngôn từ ngành tiếp thị của công ty Apple: “Suy nghĩ khác đi” (Think different).

Liu Jun [Lưu Quân], một doanh nhân và một vinh danh là một trong “50 cá nhân có óc sáng tạo nhất TQ”, nói rằng việc này cũng khó hơn chi phí để chi trả một ngân sách.

“Sẽ dĩ nhiên là TQ không có những công ty toàn cầu là vì chúng tôi không có một văn kiện toàn cầu”, ông ta tuyên bố gần đây. “Các nhà thiết kế TQ chỉ nghĩ về sự thích của mình, chứ không mấy quan tâm đến sự thích của khách hàng. Đó là một văn đề hết sức to lớn”.

Còn của các tập đoàn công nghiệp TQ vẫn còn rất công nghệ, và, theo Daniel Altman, một nhà tư vấn của Tập đoàn Công nghệ Phát triển toàn cầu Dalberg, các sáng kiến “phải được sàng lọc qua quá nhiều tầng lớp trong hệ thống tôn ti trật tự TQ đến nỗi chúng khó có thể tiến bộ lên đến chớp bu”. TQ còn một kho tàng cách rất xa vời từ tiến trình của Mỹ trong khả năng nuôi dưỡng tinh thần kinh doanh”.

Chúng có gì giống Mỹ

Hẳn nhiên, những tham vọng khuyến khích toàn cầu của các tập đoàn TQ là quá xa vời đối với đối tượng sống của nông dân TQ, thành phần chiếm 70% dân số nước. Và nhiều tầng lớp thấp kém hơn trên nấc thang xã hội ngày càng trở nên phần lớn việc TQ đáp ứng nhu cầu vay nợ của Mỹ.

Những tài xế của chúng tôi đi đến từ: “Tôi sao, trong khi những người TQ tìm kiếm hơi xu hướng đi đại của chúng ta, làm việc vào tận ngày đêm, thì những người Mỹ lại ung dung thoải mái, mang kính râm đi

Tôi muốn nói và tôi biết không? Tôi biết sao chúng ta phải giúp họ giải quyết các vấn đề tài chính của họ? Tôi không dám nói với anh ta rằng vào tháng Bảy năm nay, hàng sọt trái phiếu của Mỹ mà TQ nắm giữ đã lên tới mức giá 1.173 nghìn tỷ đồng của Mỹ, nói cách khác Chính phủ Mỹ nắm giữ công dân TQ 900 tỷ đồng. Tôi nghĩ rằng, là người dân TQ, chúng tôi biết núi nợ này đã được tích lũy như thế nào, bằng việc chúng tôi đã ở trong lao động của họ qua nhiều năm, nhưng không mấy ai dám nói ra.

Lý do là, một phần vì họ hiểu rằng người dân TQ không hiểu được tầm mức nghiêm trọng của cuộc khủng hoảng tài chính tại Mỹ và một phần vì chúng tôi không quen biết với các vị lãnh đạo đất nước họ.

Larry Hsien Ping Lang, một người sinh ra ở Đài Loan và hiện là một Giáo sư môn Tài chính ở Đại học Hong Kong, được nhiều người biết đến nhờ những bài phê bình của ông đối với nền kinh tế TQ. Vào đầu tháng này, ông cảnh báo rằng những lo ngại về tình hình kinh tế Mỹ đã bắt đầu hiện rõ, và rằng chính phủ và tài chính bất ổn của TQ mới thực sự cần phải được điều chỉnh.

“Nền kinh tế của chúng ta không được lành mạnh”, ông viết, “và công nghiệp chủ yếu của chúng ta sẽ phát triển kinh tế TQ. Con số các công ty bị đóng cửa sẽ lên tới 30% hay 40% vì khu vực chủ yếu đang gặp hai khó khăn. Một là, môi trường đầu tư nói chung đã bắt đầu thoái hóa và, hai là, TQ đang sản xuất dồi dào nghiêm trọng.”

“Những khó khăn này đã dẫn đến một cuộc khủng hoảng trong công nghiệp chủ yếu và các nhà kinh doanh đã bắt đầu rút lui”.

Ông Lang cho rằng giá nhà tăng với tốc độ ở TQ, được nuôi dưỡng do lạm phát được bơm vào thị trường chủ yếu, đang gây thêm bất ổn cho “nền kinh tế bong bóng” của TQ.

Và liệu kinh tế TQ có sụp đổ hay không? Ông Lang sẽ nói về nó sau. Theo ông, TQ cần phải giảm bớt tốc độ tăng trưởng kinh tế để họ thực hiện giáo dục và xã hội TQ có thể tiến bộ theo kịp; để cải thiện cán cân chênh lệch giàu nghèo, và để có thể giảm bớt gánh nặng gì TQ cần đến những mặt hàng ra mắt từ những người khác.

Một quốc gia hỗn loạn

Sau nhiều năm nghiên cứu các vấn đề để có thể ra đời một xã hội theo chính sách một-con, tôi không thể không đồng ý với Giáo sư Lang. Thật vậy, lúc tôi có cảm tưởng quê hương tôi là một quốc gia đang hỗn loạn.

Lấy con số tiêu vong do tai nạn giao thông làm ví dụ. Trong 5 năm qua (2006-2010), trung bình mỗi năm có đến 76.000 người chết vì tai nạn giao thông tại TQ, chiếm hơn 80% tổng số người chết trong tổng cộng các tai nạn công nghiệp.

Kể từ năm 2001, tỷ số ly dị cũng tăng vọt. Tỷ số ly dị cao nhất của TQ là tại Bắc Kinh (39%), tiếp sau đó là Thượng Hải (38%).

Ngày nay, hơn nửa số vợ ly dị diễn ra trong lứa tuổi 20 và lứa tuổi 30, hầu hết nằm trong thế hệ nhót của chính sách một-con.

Nhiều người trong thế hệ này thậm chí không muốn có con. Một số người không muốn một vị trí của mình trong gia đình; một số người khác nói gì đi nữa là họ không có thời giờ để chăm sóc cho dù chỉ một đứa con.

Ít ra họ biết được khả năng giới hạn của mình. Trong 5 năm qua, có nhiều trẻ em hợp tác tiêu vong vì trẻ em 2, 3 tuổi bị chặn trong xe. Tại sao? Tại vì cha mẹ chúng vì bận quá nhiều việc, giao con cho tài xế trông coi và nhàn ng nhàn này lại khóa cửa xe bất búng khiến trẻ em thiêu đốt nóng khí trong khi họ chủ ý đi lo các việc khác.

Thật là đau lòng, nhưng tại nạn vẫn cứ xảy ra.

TQ đang thay đổi từng phút từng giờ, nhưng để với một số người, hầu như là khó chấp nhận. Khi tôi đến thăm vài người bạn cũ ở Nam Kinh, những người này đã nhận con cái mà lâu ngày họ không thấy mặt. Họ không hiểu được làm sao cuộc đời có thể tốt đẹp hơn trong khi cả

Vì sao Trung Quốc sẽ không chinh phục được thế giới

Tác Giả: Xue Xinran (Trần Ngọc Cầm dịch)

Chúa Nhật, 16 Tháng 10 Năm 2011 13:32

Câu gia đình đang bị nếm.

Không ai nghi ngờ TQ đã tiến bộ trong 30 năm qua. Tôi không nghĩ ra một quốc gia nào trong lịch sử nhân loại có thể cải thiện được mức sống của 1,3 tỷ người trong một thời gian ngắn như vậy. Hơn hết ông bà chúng tôi từng chịu đựng đau khổ vài ba đợt đói mà ngay đó đã phá gia đình cho qua nạn đói. Cha mẹ tôi thường phải xếp hàng hàng giờ để mua một chai dầu ăn.

Nhưng liệu chúng tôi có thể trở thành siêu cường kinh tế hay không? Liệu chúng tôi có khả năng tiếp tục với những nỗ lực phát triển như thế giới hay không khi nền kinh tế trở nên trì trệ do của TQ chỉ được 30 năm tuổi?

Cho dù chúng tôi có trở thành một siêu cường đi nữa, thì liệu siêu cường đó có nắm được sức kiểm soát chặt chẽ của Chính phủ trung ương hay không?

Liệu chúng tôi có một bản sắc của mình – các giá trị gia đình và văn hóa của chúng tôi – cho đến khi chúng tôi không còn phân biệt được con rùa Tàu (những cách nghĩ của TQ nghĩ về chính mình) và con sứa Tàu (những nghĩ của phương Tây đã ví chúng tôi)?

Hỏi Trung Quốc, con sứa này bây giờ đã trở nên rực rỡ, Nhưng phải tìm cách mà lo cho nó ăn và nuôi nó sống.

Trên đường Thăm hỏi Hài, sau chuyến đi 10 giờ vượt vùng gian nan với chiếc máy điện thoại di động của Thăm hỏi Hài và Tô Châu, Toby, chúng tôi, đã than rằng: “Anh sẽ không bước lên ô tô tại TQ thêm một lần nữa”.

Anh nói vậy, nhưng cả hai chúng tôi đều biết rằng chúng tôi cũng đi xe hơi tại TQ. Đây là một đất nước có quá nhiều điều kỳ thú và nhiều màu sắc mà chúng tôi không thể bỏ và đi đâu kỳ thú nhất là lịch sử của nó vốn chứa đựng rất nhiều.

Vì sao Trung Quốc sẽ không chính phủ để các thế giới

Tác Giả: Xue Xinran (Trần Ngọc Cầm dịch)
Chúa Nhật, 16 Tháng 10 Năm 2011 13:32
